

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.05.2006, sp. zn. 7 Tdo 536/2006, ECLI:CZ:NS:2006:7.TDO.536.2006.1

Číslo: 4/2007

Právní věta: Shodné účinky jako upozornění na možnost přísnějšího právního posouzení skutku podle § 190 odst. 2 tr. ř. a § 225 odst. 2 tr. ř. má i doručení rozhodnutí o příslušnosti soudu podle § 24 odst. 1 tr. ř., v němž je uvedena možnost přísnějšího právního posouzení skutku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.05.2006

Spisová značka: 7 Tdo 536/2006

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Práva obviněného

Předpisy: § 190 odst. 2 tr. ř.

§ 225 odst. 2 tr. ř.

§ 24 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného V. J. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 To 113/2005, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 5 T 2/2005.

Z o d ů v o d n ě n í :

I.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. 5 T 2/2005, byl obviněný V. J. uznán vinným jednak trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. (skutek pod bodem 1 výroku), jednak přípravou k trestnému činu vydírání podle § 7 odst. 1 tr. zák., § 235 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. (skutek pod bodem bod 2) .

Podle skutkových zjištění krajského soudu se jich obviněný V. J. dopustil tím, že

- 1) obviněný V. J., obviněná J. U., obviněný P. Z.

společně s dalšími dosud nezjištěnými pachateli a s podezřelým O. P. po vzájemné předchozí domluvě dne 2. 7. 2003 kolem 17.45 hod v obci Š., okres P., v rodinném domě obviněného V. J.

ranami pěsti směřujícími do různých částí trupu přinutili Ing. R. K. podepsat dodací list na zboží, které si poškozený jako své vlastní odvezl ze skladových prostor obviněné J. U., a směnku na částku 1 970 000 Kč ve prospěch obviněné J. U. se splatností do 5. 7. 2003 a dále tak přinutili poškozeného Ing. R. K., aby na místě zanechal 14 ks koberců včetně podložky v celkové ceně 1 382 100 Kč, když předtím bez použití násilí nebo výhrůzek poškozený Ing. R. K. vyhotovil doklady o prodeji 9 ks koberců a podložky na částku 1 050 000 Kč, kterou mu obviněný V. J. nevyplatil s tím, že po úhradě směnky mu budou vráceny všechny koberce i doklady, dále obviněný P. Z. s podezřelým O. P. nad rámec předchozí dohody tak přinutil poškozeného Ing. R. K. vydat částku 1000 Kč a mobilní telefon značky Nokia 3410 nezjištěné hodnoty, které si přivlastnil.

2) obviněný V. J., obviněný V. M. a obviněný M. M.

společně s O. P. a dalšími pachateli poté, co v průběhu měsíce srpna 2003 V. J. požádal obviněného M. M., aby zajistil osoby, které budou na jeho pokyn sledovat poškozeného M. P., posléze jej odvečou do blíže neustanoveného objektu v úmyslu jej fyzicky napadnout a nutit jej tak, aby se zdržel konfliktů s družkou obviněného V. J. L. K. a s obviněným V. J., obviněný M. M. za tímto účelem sehnal obviněného V. M. a podezřelého O. P., kteří po předchozím sledování poškozeného M. P. od 17. 8. 2003 v místě jeho bydliště i jeho chaty dne 23. 8. 2003 ve večerních hodinách přijeli k bydlišti poškozeného v Ú., okres P., v úmyslu odvléci jej na neznámé místo a konat, jak je výše uvedeno, poškozenému se podařilo nasednout do auta a následně přivolat hlídku Policie ČR.

Obviněnému V. J. byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti let a šesti měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem.

Současně bylo rozhodnuto o uplatněném nároku na náhradu škody.

Odvolání obviněného Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 2 To 113/2005, zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

II.

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť je přesvědčen, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, a dále z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť podle jeho názoru bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí.

První část dovolací argumentace, která se týkala dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., založil obviněný na námitce, že soud druhého stupně zamítl jeho odvolání, ačkoliv měl správně v důsledku porušení ustanovení § 225 odst. 2 tr. ř. zrušit rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátit tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí. V podrobnostech pak dovolatel namítl, že soud prvního stupně jej uznal vinným trestným činem podle přísnějšího ustanovení trestního zákona, než podle kterého posuzovala skutek obžaloba, a to ačkoliv na změnu právního posouzení skutku nebyl před vynesením odsuzujícího rozsudku upozorněn. Podle názoru obviněného nelze upozornění ve smyslu § 225 odst. 2 tr. ř. učinit prostřednictvím rozhodnutí o věcné příslušnosti, a proto usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 2 Ntd 20/2004, považuje v tomto směru za nedostatečné. V této souvislosti poukázal dovolatel na rozhodnutí publikované pod č. 40/1993 Sb. rozh. trest., podle něhož může procesně účinně upozornit obžalovaného na možnost přísnějšího posouzení skutku v řízení před soudem pouze předseda senátu, a na všeobecně zastávaný názor, že účinek upozornění podle § 225 odst. 2 tr. ř., resp. § 190 odst. 2 tr. ř. lze nahradit pouze rozhodnutím Nejvyššího soudu, kterým rozhodl o dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona, resp. rozsudkem odvolacího soudu, kterým byl původní rozsudek zrušen a věc vrácena příslušnému soudu s tím, aby ji

znovu projednal a rozhodl.

Další část dovolání obviněný věnoval námitkám, které subsumoval pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Vyslovil názor, že z popisu skutku nelze dovodit, že by stíhaným jednáním pod bodem 1 výroku rozsudku naplnil skutkovou podstatu trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. Skutkové závěry soudů hodnotí jako vykonstruované a nemající oporu v provedeném dokazování. Za podstatné považuje, že v době, kdy se měl předmětného jednání dopustit, se všechny koberce nacházely mimo dosah a držení poškozeného Ing. R. K. Obviněný tvrdil, že jeho jednání směřovalo pouze k tomu, aby poškozený podepsal listiny, jež do domu přinesla spoluobviněná J. U. To podle přesvědčení obviněného plyne i z výpovědi poškozeného, jejíž část v dovolání cituje.

Kromě toho obviněný namítl, že i kdyby bylo prokázáno jednání uvedené ve výroku rozsudku a i kdyby akceptoval závěr soudů, že měl v úmyslu vylákat poškozeného k podpisu listin, koberce neuhradit a ponechat si je - bylo by podle jeho názoru možno takové jednání kvalifikovat toliko jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák.

V petitu dovolání pak obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek vrchního i krajského soudu a věc přikázal Krajskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně se k podanému dovolání podle § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřila.

Ve vyjádření uvedla, že námitkám obviněného, které se týkaly dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle ní nelze přisvědčit.

Ve vztahu k argumentaci dovolatele má za to, že o trestný čin loupeže jde i tehdy, jestliže pachatel počal uskutečňovat násilí nebo pohrůžku bezprostředním násilím z jakékoliv jiné pohnutky, jestliže během takového útoku pojme úmysl zmocnit se cizí věci a útok nebo pohrůžka takovým útokem mají být prostředkem, ať již výlučně, nebo vedle jiných cílů, k tomu, aby se pachatel zmocnil cizí věci. Připomněla, že provedeným dokazováním bylo prokázáno, že obviněný použil vůči poškozenému Ing. R. K. násilí a pohrůžky bezprostředního násilí jednak v úmyslu, aby něco konal, současně však i s úmyslem působit tak na vůli poškozeného, aby nepožadoval zaplacení přivezených koberců a tyto ponechal v domě obviněného V. J. Zdůraznila, že z dřívějších dlouhodobých obchodních vztahů mezi poškozeným Ing. R. K. a obviněnou J. U. muselo být zainteresovaným osobám zřejmé, že poškozený nebude schopen a zejména ochoten částku téměř 2 000 000 Kč ve prospěch obviněné J. U. vyplatit. Vyslovila názor, že tímto obviněný vázal případné ukončení přechodného užívání cizí věci na událost budoucí a zcela nejistou, čímž závěr o zmocnění se koberců po pouze přechodnou dobu dostává zcela jinou dimenzi. Je přesvědčena, že obviněný byl pro případ nesplacení směnky ve prospěch obviněné J. U. srozuměn s tím, že si cizí věc ponechá ve své dispozici trvale, přičemž není rozhodné, jak by do budoucna s cizí věcí naložil.

Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. pak nejvyšší státní zástupkyně uvedla, že ani v této části nelze argumentaci dovolání obviněného přisvědčit. Podle jejího mínění obviněným uplatněné dovolací námitky nepředstavovaly vadu spočívající v nesplnění procesních podmínek stanovených zákonem odvolacímu soudu pro rozhodnutí o zamítnutí odvolání podle § 256 tr. ř. Navíc poukazuje na to, že námitkou ohledně změny právního posouzení skutku se odvolací soud zabýval a dospěl k závěru, že na možnost odchylného právního posouzení skutku byl obviněný upozorněn již usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 2 Ntd 20/2004.

Závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného V. J. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejdříve ověřil, že dovolání je přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou, v zákonné lhůtě a na předepsaném místě.

Poté se zaměřil na to, zda obviněným uplatněné námitky lze skutečně považovat za některý z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř., neboť uplatnění námitek, které obsahově naplňují dovolací důvod, je nezbytnou podmínkou přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

Nejvyšší soud se pak podrobně vypořádal s dovolacími námitkami uplatněnými v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a tyto shledal zjevně neopodstatněnými.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. pak uvedl následující:

Ve vztahu k tomuto dovolacímu důvodu považuje Nejvyšší soud za nutné uvést, že ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v sobě obsahuje dvě alternativy dovolacího důvodu.

První alternativa je naplněna tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. V těchto případech je řádný opravný prostředek zamítnut z tzv. formálních důvodů. Tak tomu je v případě zamítnutí odvolání podle § 253 odst. 1 tr. ř., přestože nebyly splněny procesní podmínky pro takové rozhodnutí, nebo tehdy, bylo-li odvolání odmítnuto pro nesplnění jeho obsahových náležitostí podle § 253 odst. 3 tr. ř., ačkoli oprávněná osoba nebyla řádně poučena nebo jí nebyla poskytnuta pomoc při odstranění vad odvolání (viz § 253 odst. 4 tr. ř.). Jinými slovy, tento dovolací důvod je naplněn tehdy, pokud odvolací soud měl odvolání přezkoumat po věcné stránce (meritorně), avšak namísto toho je bez věcného přezkoumání zamítl nebo odmítl z formálních důvodů, ačkoli zákonné podmínky pro takový postup nebyly splněny. Prostřednictvím dovolání podaného z tohoto důvodu se lze proto domáhat věcného přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně v řádném opravném řízení, které soud druhého stupně v rozporu se zákonem neprovedl.

Druhou alternativou je, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku, ač v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). V tomto případě nezáleží na tom, z jakých důvodů byl řádný opravný prostředek zamítnut či odmítnut, rozhodné je, že řízení předcházející napadenému rozhodnutí je zatíženo vadou, která naplňuje některý z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

Z obsahu dovolání obviněného V. J. je patrné, že se opírá o první z obou uvedených alternativ, neboť Vrchnímu soudu v Praze vytýká, že rozhodl o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí s tím, že rozhodnutí soudu prvního stupně bylo učiněno na základě vadného a nezákonného řízení, a to v důsledku porušení ustanovení § 225 odst. 2 tr. ř.

Obviněný však současně (a to v souladu s obsahem spisu) sám konstatuje, že jeho odvolání bylo dovolacím soudem věcně přezkoumáno, a neuplatňuje tedy žádnou námitku v tom směru, že by mu byl napadeným rozhodnutím Krajského soudu v Praze odepřen věcný přezkum rozsudku soudu prvního stupně. Námitky obsažené v jeho dovolání proto zjevně nenaplnily první alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Nad rámec věci a jen pro úplnost považuje Nejvyšší soud za nezbytné uvést, že v posuzovaném případě byla zákonná podmínka upozornění na možnost přísnější právní kvalifikace skutku podle § 225 odst. 2 tr. ř. splněna.

Podle § 225 odst. 2 tr. ř. může soud uznat obžalovaného vinným trestným činem podle přísnějšího ustanovení zákona, než podle kterého posuzovala skutek obžaloba, jen tehdy, když byl na možnost tohoto přísnějšího posuzování skutku upozorněn podle § 190 odst. 2 tr. ř. Nestalo-li se tak, je třeba obžalovaného na onu možnost upozornit ještě před vynesením rozsudku, a žádá-li o to, poskytnout mu znovu lhůtu k přípravě obhajoby a hlavní líčení k tomu účelu odročit.

Ustanovení § 190 odst. 2 tr. ř. pak stanoví, že není-li v důsledku možného odchylného právního posouzení žalovaného skutku třeba dalšího objasnění a došetření věci, upozorní předseda senátu na možnost odchylného právního posouzení skutku osoby, kterým se doručuje opis obžaloby.

Smyslem uvedených ustanovení je garantovat stranám řízení možnost připravit se plnohodnotně na hlavní líčení, neboť změna právního posouzení stíhaného skutku může mít zásadní dopad na to, jak budou strany v řízení postupovat, na zaměření dokazování i na použitou argumentaci ve vztahu k soudu. Ve zvýšené míře to pak platí pro obviněného, který může možnosti změněné právní kvalifikace přizpůsobit svou obhajobu, k čemuž je mu také nutno v případě potřeby poskytnout přiměřenou dobu, a to případně i v průběhu hlavního líčení.

Rozhodovací praxe soudů, jak to konstatuje i komentář k trestnímu řádu, na který se obviněný odvolává (Šámal, P. a kol.: Trestní řád, komentář - díl II., 5. vydání, C. H. Beck, Praha, 2005), uvádí vedle dvou zmíněných případů ještě další, které jim lze klást naroveň.

Shodné účinky jako upozornění podle § 225 odst. 2 tr. ř., resp. § 190 odst. 2 tr. ř. tak má doručení opisu rozhodnutí obsahujícího závazný názor, že skutek obviněného je třeba posoudit podle přísnějšího ustanovení zákona, vyslovený v rozsudku Nejvyššího soudu, kterým rozhodl o dovolání nebo o stížnosti pro porušení zákona tak, že původní rozsudek zrušil a přikázal věc znovu projednat a rozhodnout, nebo v rozhodnutí odvolacího soudu, který po zrušení rozsudku vrátil věc soudu prvního stupně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Podle závěru Nejvyššího soudu má zcela shodné účinky i rozhodnutí o věcné příslušnosti podle § 24 odst. 1 tr. ř., které v předmětné věci učinil Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 2 Ntd 20/2004. Z výroku citovaného usnesení je zřejmé, že vrchní soud z podnětu usnesení Okresního soudu Praha-východ, u něhož byla původně podána obžaloba na obviněného V. J., rozhodl, že k projednání předmětné trestní věci je v prvním stupni příslušný Krajský soud v Praze, což by při posouzení skutku ve shodě s obžalobou možné nebylo. Tento závěr také vrchní soud v odůvodnění tohoto usnesení odůvodnil tím, že „Vrchní soud shledal právní názor okresního soudu, že jednání obsažené pod bodem 1 obžaloby vykazuje zákonné znaky nejen trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák., nýbrž i trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.“ naprosto správným.“

Obviněný tak byl prostřednictvím tohoto rozhodnutí výslovně a jednoznačně upozorněn na reálnou možnost, že jednání stíhané pod bodem 1 obžaloby může být posouzeno oproti obžalobě přísněji i jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. Doba více než dvou měsíců od doručení tohoto usnesení obviněnému (dne 13. 1. 2005) do zahájení hlavního líčení před krajským soudem (17. 3. 2005) mu přitom poskytovala dostatečný časový prostor k přípravě obhajoby.

Jen na podporu uvedeného názoru Nejvyšší soud dodává, že možnost zmíněného přísnějšího právního posouzení byla poté ještě opakovaně zmiňována krajským i vrchním soudem jako argument v rozhodnutích o ponechání obviněného V. J. ve vazbě. Uplatněná námitka proto byla zcela nedůvodná.

IV.

Lze tedy shrnout, že z důvodů podrobně rozvedených shora Nejvyšší soud dovolání obviněného V. J.

shledal zjevně neopodstatněným, a jako takové je odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.